

Tasehallinnan ehdot

Versio 3.0

1.1.2023

Sisällysluettelo

1	Tasehallinnan ehdot	3
2	Määritelmät	3
3	Suomen kaasujärjestelmän tasehallinta.....	4
4	Luottokelpoisuusvaatimukset	4
5	Tasepoikkeamamaksujen määräytyminen	4
5.1	Tasepoikkeamamaksun hinta.....	5
5.1.1	Tasepoikkeamamaksun hinnan määräytymisperusteet	5
5.1.2	Mukautetun neutraalin kaasunhinnan määrittäminen	6
6	Tasehallinnan neutralointimaksut	7
7	Laskutus	8
8	Vahinkojen korvaaminen.....	8

1 Tasehallinnan ehdot

Näitä järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan Tasehallinnan ehtoja sovelletaan järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan ja tasevastaavan shipperin tai traderin (jäljempänä 'tasevastaava'), väliseen tasehallintapalveluun ja ne ovat kiinteä osa shipperin tai traderin ja järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan välistä Shipperin ja traderin puitesopimusta.

2 Määritelmät

Tasehallinnan ehdoissa sovelletaan kulloinkin voimassa olevan sääntökäsikirjan määritelmiä kuten viitattu valtioneuvoston asetuksessa maakaasun toimitusten selvityksestä ja mittauksesta (1008/2019 muutoksineen). Tämän lisäksi Tasehallinnan ehdoissa sovelletaan alla olevia määritelmiä.

Marginaalihinta tarkoittaa joko myynnin tai oston marginaalihintaa, joka lasketaan seuraavasti:

a) myynnin marginaalihinta on seuraavista hinnoista pienin:

- i) kaikkien sellaisten kaasutoimituspäivää koskevien myyntien pienin hinta, jotka käydään omistuksen kohteena olevilla tuotteilla ja joihin siirtoverkonhaltija osallistuu; tai
- ii) kyseiselle kaasutoimituspäivälle laskettu kaasun painotettu keskihinta (neutraali kaasunhinta) miinus mukautusaskel; tai
- iii) järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan tekemän päivänsisäisen tilauksen myyntihinta tasehallintapalvelusopimuksen kautta.

b) oston marginaalihinta on seuraavista hinnoista suurin:

- i) kaikkien sellaisten kaasutoimituspäivää koskevien ostojen suurin hinta, jotka käydään omistuksen kohteena olevilla tuotteilla ja joihin siirtoverkonhaltija osallistuu; tai
- ii) kyseiselle kaasutoimituspäivälle laskettu kaasun painotettu keskihinta (neutraali kaasunhinta) plus mukautusaskel; tai
- iii) järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan tekemän päivänsisäisen tilauksen ostohinta tasehallintapalvelusopimuksen kautta.

Mukautusaskel tarkoittaa prosenttimäärää, jolla neutraalia kaasunhintaa mukautetaan ylös- tai alaspäin.

Neutraali kaasunhinta on kaasupörssin toteutuneiden kauppojen määrillä painotettu keskihinta, jossa huomioidaan kaikki päivä- ja päivänsisäisillä tuotteilla solmitut kaupat. Tätä kaasupörssin hintaa käytetään oston ja myynnin marginaalihintojen määrittämisessä. Jos kaasupörssin painotettua keskihintaa ei pystytä määrittämään, käytetään neutraalina kaasunhintana järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan kilpailuttamien tasehallintapalvelusopimusten päiväkohtaista hintaa. Jos tasehallintapalvelusopimusten päiväkohtaista hintaa ei pystytä määrittämään, käytetään neutraalina kaasunhintana viimeisintä määritettyä neutraalia kaasunhintaa siihen saakka, kunnes päiväkohtainen neutraali kaasunhinta on jälleen määritettävissä. Kaasupörssi, jossa siirtoverkonhaltija käy kauppaa marginaalihintojen määrittämiseksi, on UAB GET Baltic.

Tasehallinnan neutralointimaksu tarkoittaa maksua, jonka suuruus on niiden määrien erotus, jotka on maksettu tai maksettava siirtoverkonhaltijalle sen suorittamista tasehallintatoiminnoista ja jotka siirtoverkonhaltija on maksanut tai sen on maksettava näistä toiminnoistaan ja jotka on maksettava asianomaisille tasevastaaville tai kannettava näiltä.

Tasepoikkeamamaksu tarkoittaa rahamäärää, jonka tasevastaava maksaa tai saa päiväkohtaisesta tasepoikkeamamäärästään.

3 Suomen kaasujärjestelmän tasehallinta

Tasevastaavan taseryhmän shippereiden ja tradereiden on toimitettava Suomen kaasujärjestelmään jokaisena kaasutoimituspäivänä Imatran, Balticconnectorin, Inkoo LNG:n, Hamina LNG:n ja biokaasun syöttöpisteissä sekä syöttönä virtuaalisessa kauppapaikassa tai kaasupörssin välittämänä yhteenlaskettu päiväkohtainen kaasumäärä, joka vastaa sitä yhteenlaskettua kaasumäärää, jonka taseryhmän shipperit ja traderit ovat ottaneet järjestelmästä ottovyöhykkeellä, ottona virtuaalisessa kauppapaikassa tai kaasupörssin välittämänä ja Balticconnectorin ottopisteessä samana kaasutoimituspäivänä.

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija vastaa Suomen maakaasujärjestelmän tasehallinnasta ja järjestelmäpalveluista kokonaisuutena sekä tasevastaavan tasepoikkeamien neutraloinnista jokaisen kaasutoimituspäivän lopussa. Shipperillä tai traderilla on oltava voimassa oleva Shipperin ja traderin puitesopimus toimiakseen tasevastaavana.

4 Luottokelpoisuusvaatimukset

Tasevastaavan on asetettava järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle vakuus, jonka arvo kattaa tasevastaavan kunakin ajanhetkenä avoimena olevat laskut tasepoikkeamamaksuista ja arvioidut tasevastaavalta laskuttamatta olevat tasepoikkeamamaksut sisältäen 10 % varmuusmarginaalin tasepoikkeamamaksujen kuukausivaihtelulle.

Arvioidut laskuttamatta olevat tasepoikkeamamaksut tulevat näkyviin tasevastaavalle järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan portaalissa, kun järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija on laskenut näille arviot, mutta ei ole vielä lähettänyt laskuja tasevastaavalle.

5 Tasepoikkeamamaksujen määräytyminen

Tasevastaavan on suoritettava maksu järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle tai tällä on oikeus saada hyvitys järjestelmävastaavalta siirtoverkonhaltijalta taseryhmänsä päiväkohtaisesta tasepoikkeamasta jokaiselta kaasutoimituspäivältä taseryhmän tasepoikkeaman suunnasta (positiivinen/negatiivinen) riippuen. Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija laskee kaasutoimituspäivän tasepoikkeaman kullekin taseryhmälle seuraavasti:

$$\text{Tasepoikkeama} = \text{syötöt} - \text{otot}$$

Taseryhmän päiväkohtaiset tasepoikkeamamaksut lasketaan kertomalla taseryhmän päiväkohtainen tasepoikkeama sovellettavalla tasepoikkeamamaksun hinnalla. Päiväkohtainen tasepoikkeama perustuu lopullisen taseselvityksen tuloksiin.

Päiväkohtaisen tasepoikkeamamaksun suunta määräytyy seuraavasti:

- a) mikäli taseryhmän kaasutoimituspäivän päiväkohtainen tasepoikkeama on positiivinen, tasevastaavan katsotaan myyneen tasepoikkeamaa vastaavan määrän kaasua järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle ja sillä on siten oikeus saada järjestelmävastaavalta siirtoverkonhaltijalta hyvitys päiväkohtaisesta tasepoikkeamasta; sekä

- b) mikäli taseryhmän päiväkohtainen tasepoikkeama on negatiivinen, tasevastaavan katsotaan ostaneen tasepoikkeamaa vastaavan määrän kaasua järjestelmävastaavalta siirtoverkonhaltijalta ja tasevastaavan tulee siten suorittaa järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle maksu.

5.1 Tasepoikkeamamaksun hinta

Päiväkohtaisen tasepoikkeamamaksun on vastattava kustannuksia, ja siinä on otettava huomioon mahdolliset siirtoverkonhaltijan tasehallintatoimiin liittyvät hinnat sekä mukautusaskel.

Sovellettava hinta määritetään päiväkohtaiselle tasepoikkeamamaksulle seuraavasti:

- a) myynnin marginaalihinta, jos päiväkohtainen tasepoikkeamamäärä on positiivinen (eli verkonkäyttäjä on tehnyt kyseiseksi kaasutoimituspäiväksi enemmän syöttöjä kuin ottoja); tai
- b) oston marginaalihinta, jos päiväkohtainen tasepoikkeamamäärä on negatiivinen (eli verkonkäyttäjä on tehnyt kyseiseksi kaasutoimituspäiväksi enemmän ottoja kuin syöttöjä).

5.1.1 Tasepoikkeamamaksun hinnan määräytymisperusteet

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija päivittää tasevastaaville järjestelmän ennustettua tasepoikkeaman tilaa portaalissa jokaisen kaasutoimituspäivän aikana tunneittain. Kun järjestelmän ennustetun tasepoikkeaman tila on vihreä, järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija ei käy kauppaa kaasupörssissä tai tee päivänsisäisiä tilauksia tasehallintapalvelusopimuksilla. Jos järjestelmän ennustetun tasepoikkeaman tila on keltainen, järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija voi käydä kauppaa kaasupörssissä ja tehdä päivänsisäisiä tilauksia tasehallintapalvelusopimuksilla.

Jos järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija ei ole käynyt kaasupörssissä kauppaa tai tehnyt päivänsisäisiä tilauksia tasehallintapalvelusopimuksia kaasutoimituspäivän aikana, taseryhmän päiväkohtaisen tasepoikkeamamaksun hinta on mukautettu neutraali kaasuhinta (ks. kuva liitteessä 1).

Jos järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija käy kauppaa kaasupörssissä tai tekee päivänsisäisiä tilauksia tasehallintapalvelusopimuksilla kaasupäivän aikana, taseryhmän päiväkohtainen tasepoikkeamamaksun hinta määräytyy joko (ks. kuva liitteessä 2):

- a) määrillä painotettu keskiarvo järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan kaupankäynnissä toteutuneesta päivänsisäisen tuotteen osto- tai myyntihinnasta kaasupörssissä,
- b) järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan tekemästä päivänsisäisen tilauksen hinnasta (osto- ja/tai myyntihinta) tasehallintapalvelusopimuksen kautta tai
- c) mukautetusta neutraalista kaasuhinnasta.

Jos taseryhmän päiväkohtainen tasepoikkeama on positiivinen ja järjestelmän ennustettu tasepoikkeama oli positiivinen silloin, kun järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija kävi kauppaa kaasupörssissä tai teki päivänsisäisen tilauksen tasehallintapalvelusopimusten kautta tasapainottaakseen järjestelmää, taseryhmän tasepoikkeamamaksulle käytetään edellä esitetyistä hinnoista alinta.

Jos taseryhmän päiväkohtainen tasepoikkeama on negatiivinen ja järjestelmän ennustettu tasepoikkeama oli negatiivinen, kun järjestelmävastaava kävi kauppaa kaasupörssissä tai teki päivänsisäisen tilauksen tasehallintapalvelusopimuksen kautta tasapainottaakseen järjestelmää, taseryhmän tasepoikkeamamaksun hintana käytetään edellä esitetyistä hinnoista korkeinta.

Jos järjestelmän ennustettu tasepoikkeama oli saman kaasuvuorokauden aikana sekä positiivinen että negatiivinen, ja järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija kävi kauppaa kaasupörssissä tai teki päivänsisäisen tilauksen tasehallintapalvelusopimuksen kautta kaasutoimituspäivän aikana tasapainottaakseen järjestelmää, tasepoikkeamamaksun hintana käytetään edellä esitetyistä hinnoista alinta silloin, kun taseryhmän päiväkohtainen tasepoikkeama on positiivinen. Vastaavasti tasepoikkeamamaksun hintana käytetään edellä esitetyistä hinnoista korkeinta silloin kun taseryhmän päiväkohtainen tasepoikkeama on negatiivinen.

Jos taseryhmän päiväkohtainen tasepoikkeama on positiivinen ja järjestelmän ennustettu tasepoikkeama oli negatiivinen silloin, kun järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija kävi kauppaa kaasupörssissä tai teki päivänsisäisen tilauksen tasehallintapalvelusopimuksen kautta tasapainottaakseen järjestelmää, tasepoikkeamamaksun hinta on mukautettu neutraali kaasuhinta. Jos taseryhmän päiväkohtainen tasepoikkeama on negatiivinen ja järjestelmän ennustettu tasepoikkeama oli positiivinen, kun järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija kävi kauppaa kaasupörssissä tai teki päivänsisäisen tilauksen tasehallintapalvelusopimuksen kautta tasapainottaakseen järjestelmää, tasepoikkeamamaksun hinta on mukautettu neutraali kaasuhinta.

Mikäli tasepoikkeamamaksun päiväkohtaista osto- tai myyntihintaa ei pystytä tässä luvussa kuvattujen periaatteiden mukaisesti määrittämään, käytetään tasepoikkeamamaksun osto- tai myyntihinnan määrittämisessä oletussääntöä. Oletussäännön mukaan tasepoikkeamamaksun päiväkohtaisen hinnan määrittämiseksi neutraalina kaasuhintana käytetään viimeisintä määritettyä neutraalia kaasuhintaa lisätynä tai vähennettynä voimassa olevalla mukautusaskeleella siihen saakka, kunnes päiväkohtainen neutraali kaasuhinta on jälleen määritettävissä.

Mikäli pidempiaikainen samansuuntainen kaupallinen epätasapaino aiheuttaa Suomen kaasujärjestelmän fyysisen epätasapainon, järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija voi tehdä tilauksen tasehallintapalvelusopimuksen kautta fyysisen epätasapainon korjaamiseksi. Fyysinen epätasapaino voi syntyä siitä huolimatta, että päivänsisäiset kaupalliset tasepoikkeamat eivät ole aiheuttaneet päivänsisäisiä taseohjaustoimenpiteitä. Tällaisessa tilanteessa tasehallintapalvelusopimuksen käyttäminen ei vaikuta ko. kaasupäivän tasepoikkeamamaksun hintaan.

Toimivaltaisen viranomaisen julistettua jonkin kaasun toimitusvarmuusasetuksen kriisitason olevan voimassa, järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija voi toimivaltaisen viranomaisen valtuuttamana määrätä tasekaasun hinnoittelusta muulla tavalla.

5.1.2 Mukautetun neutraalin kaasuhinnan määrittäminen

Jos tasevastaavan päiväkohtainen tasepoikkeamamäärä on positiivinen eli tasevastaava on tehnyt kyseiseksi kaasutoimituspäiväksi enemmän syöttöjä kuin ottoja, kyseisenä kaasutoimituspäivänä sovellettava mukautettu neutraali kaasuhinta on neutraali kaasuhinta vähennettynä mukautusaskeleella kerrotulla neutraalilla kaasuhinnalla.

Jos tasevastaavan päiväkohtainen tasepoikkeamamäärä on negatiivinen eli tasevastaava on tehnyt kyseiseksi kaasutoimituspäiväksi enemmän ottoja kuin syöttöjä, kyseisenä kaasutoimituspäivänä sovellettava mukautettu neutraali kaasuhinta on neutraali kaasuhinta lisätynä mukautusaskeleella kerrotulla neutraalilla kaasuhinnalla.

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija voi muuttaa sovellettavaa mukautusaskelta ilmoittamalla muutoksesta vähintään kolme (3) kokonaista kaasupäivää ennen mukautuksen voimaan astumista. Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija ilmoittaa muutoksesta GET Balticin ylläpitämän UMM-alustan kautta, mutta myös järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan verkkosivuilla.

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija voi asettaa mukautusaskelen, jonka suuruus voi olla vähintään 3 % ja enintään 10 %. Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija voi säätää mukautusaskelta taseohjaukseen varmistaakseen Suomen

kaasujärjestelmän fyysisen ja kaupallisen tasehallinnan tai huomioidakseen tasepoikkeamamaksuista tasevastaaville aiheutuvien kustannusten kohtuullisuuden.

6 Tasehallinnan neutralointimaksut

Siirtoverkonhaltijalle ei saa koitua voittoa tai tappiota siitä, että se suorittaa tai vastaanottaa päiväkohtaisia tasepoikkeamamaksuja, päivänsisäisiä maksuja, tasehallintatoimiin liittyviä maksuja ja muita maksuja, jotka liittyvät sen tasehallintatoimintoihin. Siirtoverkonhaltijan on siirrettävä neutralointimaksujen avulla tasevastaaville:

- a) kaikki kustannukset ja tulot, jotka aiheutuvat päiväkohtaisista tasepoikkeamamaksuista ja päivänsisäisistä maksuista;
- b) kaikki kustannukset ja tulot, jotka aiheutuvat toteutetuista tasehallintatoimista; sekä
- c) kaikki muut kustannukset ja tulot, jotka liittyvät siirtoverkonhaltijan toteuttamiin tasehallintatoimintoihin.

Jokaisen tasevastaavan on maksettava järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle tai järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan on hyvitettävä tasevastaavalle tasehallinnan neutralointimaksut jokaiselta kaasukuukaudelta.

Tasehallinnan kaasukuukausikohtaisessa neutralointimaksussa huomioidaan maksukomponentteina seuraavat järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan tuotot ja kulut ko. kaasukuukauden aikana:

- maksetut ja hyvitetty tasepoikkeamamaksut,
- toteutettuihin tasehallintatoimenpiteisiin liittyvät kulut ja tuotot,
- voimassa olleisiin tasehallintapalvelusopimukseen liittyvät kustannukset,
- tasehallintatoimintoihin liittyvät kehitys-, investointi- ja ylläpitokulut,
- tasehallintatoimintoihin liittyvät henkilöstökustannukset ja
- tasehallintatoimintoihin liittyvät rahoituskulut.

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija julkaisee yhteenlasketut summat edellä esitetyistä tiedoista verkkosivullaan kerran kuukaudessa.

Kaasukuukausikohtaisen neutralointimaksun hinta määritetään kunkin kaasukuukauden jälkeen. Neutralointimaksun hinta [EUR/MWh] määräytyy yllä esitetyistä yhteenlasketuista tuotoista vähennettynä yhteenlasketuilla kuluilla ja jakamalla tulos kaikkien tasevastaavien yhteenlaskettujen ottojen määrällä ko. kaasukuukauden aikana. Ottoina huomioidaan tasevastaavien tasehallintasalkkuihin sisältyvät otot ottovyöhykkeellä, virtuaalisessa kauppapaikassa sekä Balticconnectorissa.

Tasevastaavan kuukausikohtainen neutralointimaksu [EUR/kaasukuukausi] määräytyy kertomalla tasevastaavan tasehallintasalkkuun sisältyvien yhteenlaskettujen ottojen määrä kaasukuukauden aikana (sis. ottovyöhyke, virtuaalinen kauppapaikka ja Balticconnector) ko. kaasukuukauteen sovellettavan neutralointimaksun hinnalla.

Jos neutralointimaksu on positiivinen, tasevastaava maksaa järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle neutralointimaksun. Jos neutralointimaksu on negatiivinen, järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija hyvittää tasevastaavalle neutralointimaksun.

7 Laskutus

Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan tasehallintapalveluihin liittyvien maksujen laskutuskausi on kaasuukausi. Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan tasehallinnan neutralointimaksuihin liittyvien maksujen laskutuskausi on kolme kaasuukautta.

8 Vahinkojen korvaaminen

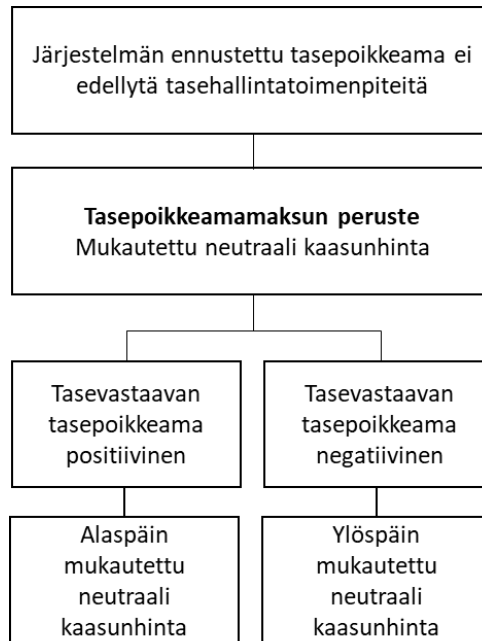
Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija ei ole vastuussa vahingosta, joka on aiheutunut Tasehallinnan ehtojen piiriin kuuluvasta suorituksesta, ellei vahingon osoiteta aiheutuneen järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan tai tämän toimeksiannosta toimivan osapuolen tuottamuksesta, jota ei voida pitää vähäisenä.

Tasevastaava ei ole vastuussa vahingosta, joka on aiheutunut Tasehallinnan ehtojen piiriin kuuluvasta suorituksesta, ellei vahingon osoiteta aiheutuneen tasevastaavan tai tämän toimeksiannosta toimivan osapuolen tuottamuksesta, jota ei voida pitää vähäisenä.

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija ja tasevastaava eivät ole vastuussa toisilleen epäsuorista tai välillisistä vahingoista kuten esimerkiksi saamatta jääneestä voitosta tai kolmannelle osapuolelle maksamista vahingonkorvauksista eikä muistakaan seurannaisvahingoista, ellei vahinkoa ole aiheutettu tahallisesti tai törkeällä tuottamuksella taikka salassapitovelvoitteen rikkomisella.

Liite 1. Havainnekuva tasepoikkeamamaksun hinnan määräytymisestä, kun järjestelmän ennustettu tasepoikkeama ei edellytä järjestelmävastaavalta siirtoverkonhaltijalta tasehallintatoimenpiteitä

Liite 2. Havainnekuva tasepoikkeamamaksun hinnan määräytymisestä, kun järjestelmän ennustettu tasepoikkeama edellyttää järjestelmävastaavalta siirtoverkonhaltijalta tasehallintatoimenpiteitä

